

МІНІСТЕРСТВА ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра внутрішньої медицини №2

Затверджую»
В.о ректора ОНМедУ,
д. мед. н., професор
Р.С. Вастьянов

ПРОГРАМА
ВИБІРОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Гепато-біліарний гомеокінез у практиці лікаря й дослідника
(назва навчальної дисципліни)

підготовки: докторів філософії на III освітньо-науковому рівні
(назва рівня вищої освіти)

галузь знань: 22 «Охорона здоров'я»
(шифр та назва галузі знань)

Спеціальності 222 Медицина
(код та найменування спеціальності)

Розробники: Посада, науковий ступінь та вчене звання, ПІБ
автора (ів) доцент кафедри внутрішньої медицини №2,
к.мед.н. доцент Перепелюк М.М.

Одеса
2020

Вступ

Програма вивчення вибіркової навчальної дисципліни «Гепато-біліарний гомеокінез у практиці лікаря й дослідника» складена відповідно до Закону України «Про вищу освіту» №1556-VII від 01.07.2014 та Постанови Кабінету Міністрів України №261 від 23.03.2016 «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)» для докторів філософії на III освітньо-науковому рівні, галузі знань 22 «Охорона здоров'я», спеціальностей: 222 Медицина; 226 Фармація, промислова фармація; 228 Педіатрія, відповідно до освітньо-наукових програм ОНМедУ та на підставі освітньо-професійної програми третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти з підготовки докторів філософії магістрів зі спеціальності 222 «Медицина» ОНМедУ, затвердженою Вченою Радою ОНМедУ від 04.06.2020 року (протокол № 11).

Програму обговорено на засіданні кафедри серпня 2020 р., протокол № 1. Завідувач кафедри, к.мед.н., доц. Штанько В.А.

Програму ухвалено на засіданні предметно-циклової методичної комісії з терапевтичних дисциплін 28 серпня 2020 р., протокол №1. Голова предметної циклової методичної комісії з терапевтичних дисциплін, завідувач кафедри фтизіопульмонології, д.м.н., проф. Мацегора Н.А. .

Програму затверджено на засіданні Центральної координаційно-методичної Ради ОНМедУ від 16 вересня 2020 р., протокол №1.

Програму затверджено на засіданні Центральної координаційно-методичної Ради ОНМедУ 16 вересня 2020 р., протокол №1.

Опис навчальної дисципліни (анотація)

Програма вибіркової навчальної дисципліни «**Гепато-біліарний гомеокінез у практиці лікаря й дослідника**» стосується розуміння морфолого-фізіологічних та патофізіологічних механізмів функціонування гепато-біліарної системи.

Програма вибіркової навчальної дисципліни визначає передумови доступу до навчання, орієнтацію та основний фокус програми, обсяг, необхідний для здобуття освітньо-наукового ступеня доктора філософії, перелік загальних та спеціальних (фахових, предметних) компетентностей, нормативний і варіативний зміст підготовки фахівця, сформульований у термінах результатів навчання, та вимоги до контролю якості вищої освіти.

Вибіркова навчальна дисципліна «**Гепато-біліарний гомеокінез у практиці лікаря й дослідника**» складається з 4 кредитів ЄКТС (120 годин): у кожному кредиті по 15 аудиторних годин та 15 годин для самостійної роботи; усього 60 аудиторних годин та 60 годин для самостійної роботи.

Предметом вивчення вибіркової навчальної дисципліни «**Гепато-біліарний гомеокінез у практиці лікаря й дослідника**» є типові, нетипові та супутні синдроми та нозології, що стосуються патології гепато-біліарної системи у клініці будь-яких захворювань організму людини.

Міждисциплінарні зв'язки: базуються на вивченні здобувачами нормальної та патологічної клінічної анатомії, морфології, біохімії, загальної та клінічної патологічної фізіології, мікробіології, вірусології та імунології, клінічної фармакології, інфекційних хвороб, що передбачає інтеграцію з цими дисциплінами та формування умінь застосовувати знання в процесі подальшого навчання та у професійній і науковій діяльності.

1. Мета та завдання вибіркової навчальної дисципліни «Гепато-біліарний гомеокінез у практиці лікаря й дослідника»

1.1 Метою вибіркової навчальної дисципліни є підготовка фахівців, які є здатними компетентно розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної та дослідницької інноваційної діяльності при плануванні та виконанні власних

досліджень та підготовки докторів філософії до якісного виконання функціональних обов'язків, пов'язаних з раціональною оцінкою стану гепатобіліарної системи при будь-якій соматичній патології, з точки зору доцільної корекції поліморбідного стану та уникання поліпрагмазії.

1.2 Основними завданнями вибіркової навчальної дисципліни є:

1) надання здобувачам ступеня доктора філософії знань щодо різноманіття патології гепатобіліарної системи, її взаємодії з іншими органами та системами, а також різному ступеню впливу на них;

2) надання здобувачам ступеня доктора філософії знань щодо диференційної діагностики захворювань гепатобіліарної системи з патологією іншої локалізації;

3) надання здобувачам ступеня доктора філософії знань щодо прогнозування взаємодії між лікарськими засобами з точки зору впливу на метаболічні та детоксикаційні функції печінки, профілактику медикаментозного ураження печінки та негативних наслідків поліпрагмазії в цілому;

4) надання здобувачам ступеня доктора філософії знань щодо цілісного сприйняття організму людини у взаємопосєднанні тілесного та психічного, пошуку розв'язання конкретно-органної проблеми зі застосуванням системного підходу

1.3 Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти).

Згідно з вимогами освітньо-наукових програм спеціальностей, дисципліна забезпечує набуття аспірантами компетентностей:

- *інтегральна:*

Здатність розв'язувати комплексні проблеми, проводити незалежне оригінальне наукове дослідження та здійснювати педагогічну, професійну, дослідницьку та інноваційну діяльність в галузі медицини та фармації.

- *загальні:*

1. Здатність до впровадження та розвитку власного інтелектуального та

2. Вміння працювати автономно, з дотриманням дослідницької етики, академічної доброчесності та авторського права.
3. Навички до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
4. Здатність до спілкування і роботи у професійному середовищі та з представниками інших професій у національному та міжнародному контексті.
5. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми, здатність генерувати нові ідеї.
6. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
7. Вміння планувати та управляти часом.

- спеціальні (фахові, предметні):

1. Глибокі знання і систематичне розуміння предметної області за напрямом та тематикою наукових досліджень у галузі медицини майбутньої професійної діяльності у сфері вищої медичної освіти.
2. Здатність до визначення потреби у додаткових знаннях за напрямком наукових досліджень, формулювати дослідницькі питання, генерувати наукові гіпотези у сфері медицини.
3. Здатність розробляти та управляти науковими проектами у сфері медицини.
4. Здатність обирати методи та критерії оцінки досліджуваних феноменів та процесів в галузі медицини відповідно до цілей та завдань наукового проекту.
5. Володіння сучасними методами наукового дослідження.
6. Здатність проводити коректний аналіз та узагальнення результатів наукового дослідження.
7. Здатність інтерпретувати можливості та обмеження дослідження, його роль у суспільстві.
8. Впровадження нових знань (наукових даних) в освітній процес та практику охорони здоров'я.
9. Оприлюднення результатів наукових досліджень в усній і письмовій формах відповідно до національних та міжнародних стандартів.

10. Організовувати та реалізовувати педагогічну діяльність у вищій медичній освіті, керувати науково-педагогічним (науковим) колективом.

Результати навчання

Інтегративні кінцеві програмні результати навчання, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна.

1. Застосовувати науково-професійні знання; формулювати ідеї, концепції з метою використання в роботі освітнього та наукового спрямування.
2. Демонструвати знання методології дослідження в цілому і методів певної сфери наукових інтересів, зокрема.
3. Інтерпретувати та аналізувати інформацію, коректно оцінювати нові й складні явища та проблеми з науковою точністю критично, самостійно і творчо.
4. Виявляти невирішені проблеми у предметній області медицини та визначати шляхи їх вирішення
5. Формулювати наукові гіпотези, мету і завдання наукового дослідження.
6. Самостійно і критично проводити аналіз і синтез наукових даних.
7. Розробляти дизайн та план наукового дослідження, використовуючи відповідні методи дослідження в галузі медицини та фармації.
8. Виконувати та вдосконалювати сучасні методики дослідження за обраним напрямом наукового проекту та освітньої діяльності.
9. Винаходити нові способи діагностики, лікування та профілактики захворювань людини.
10. Використовувати результати наукових досліджень в медичній та фармацевтичній практиці, освітньому процесі та суспільстві.
11. Інтерпретувати можливості та обмеження наукового дослідження, його роль в розвитку системи наукових знань і суспільства в цілому.
12. Представляти результати наукових досліджень в усній і письмовій формах у науковому співтоваристві і суспільстві в цілому, відповідно до національних та міжнародних стандартів.

13. Організувати навчання учасників освітнього процесу при виконанні наукової та освітньої діяльності та впливати на їх соціальний розвиток.
14. Оцінювати ефективність освітнього процесу, рекомендувати шляхи його удосконалення.
15. Використовувати етичні принципи в роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами, дотримуватися наукової етики.
16. Демонструвати академічну доброчесність та діяти відповідально щодо достовірності отриманих наукових результатів.

Результати навчання для дисципліни

Аспірант (здобувач) має знати:

- структурно-функціональні властивості та особливості гепато-біліарної системи;
- нозологічні форми патології печінки та жовчних шляхів ;
- підходи до діагностики та лікування різних захворювань печінки та жовчних шляхів
- перспективи розвитку лікувальних методів/технологій відносно патології печінки та жовчних шляхів

Аспірант (здобувач) має вміти:

- проводити синдромну діагностику, передуючу діагностичній гіпотезі щодо патології печінки та жовчних шляхів
- оцінювати вплив патології печінки та жовчних шляхів на інші органи та системи, і навпаки
- проводити диференційну діагностику захворювань печінки з патологією інших органів і систем
- орієнтуватися в групах препаратів, які призначаються при тій чи іншій патології печінки та жовчних шляхів, оцінювати взаємодію різних груп препаратів та їх можливий токсичний вплив на печінку

2. Структура вибіркової навчальної дисципліни «Гепато-біліарний гомеокінез у практиці лікаря й дослідника»

№	Тема	Лекція, акад.год	Семинар /практ. заняття, акад.год	СРС, акад.год	Всього
1.	Печінка, структура, основні функції, клініко-лабораторні синдроми ураження печінкової паренхіми	2		4	6
2.	Інструментальні методи дослідження печінки та жовчних шляхів (УЗД, КТ з контрастом, МРТ, МРТ-холангіографія)		8		8
3.	Види біопсії печінки. Можливості й обмеження морфологічної діагностики біопсійного матеріалу. Неінвазивні аналоги біопсії печінки		2	2	4
4.	Хронічні гепатити В і С, діагностика та лікування на сучасному етапі.		2		2
5.	Позапечінкові прояви хронічного інфекування вірусом гепатиту В та С. Коінфекція та антагонізм вірусів гепатиту В, С, і Д в організмі людини.	2		2	4
6.	Інші хронічні вірусні гепатити як частковий прояв TORCH-інфекції		2	4	6
7.	Аутоімунні захворювання печінки. Цитостатики, системні та топічні стероїди. Плейотропні ефекти урсодезоксихолевої кислоти.	2		4	6
8.	Метаболізм лікарських засобів у печінці. Швидкі та повільні ацетилятори. Конкуренція за цитохроми. Медикаментозна гепатотоксичність.	2		6	8
9.	Гепатотоксичні яди у побуті, принципи діагностики і детоксикації		2	2	4
10.	Ураження печінки алкоголем та його сурогатами. Підходи до лікування хронічного алкогольного гепатиту		2	2	4
11.	Неалкогольна жирова хвороба печінки та стеатогепатит як прихований фактор обтяження поліморбідності. Паралелі з інсулінорезистентністю.	2		2	4
12.	Рідкісні захворювання печінки, криптогенний гепатит як стадія діагностичного пошуку.			4	4
13.	Синдром Жильбера, ступінь его доброякісності у різних пацієнтів.			4	4
14.	Маски захворювань печінки. Маска №1 – гемолітичні анемії			4	4
15.	Маски захворювань печінки.	2		4	6

	Маска №2 – ЖКХ, рак підшлункової залози, псевдопухлинна форма хронічного панкреатита				
16.	Диференційний діагноз гепатолієнального синдрому та синдрому жовтяниці		4		4
17.	Особливості периопераційного ведення пацієнтів з супутнім цирозом печінки		4		4
18.	Диференційоване застосування гепатопротекторів	2	4		6
19.	Невідкладні стани в клініці патології печінки та жовчновивідних шляхів		4		4
20.	Психологічні особливості пацієнтів з захворюваннями печінки та жовчних шляхів	2		4	6
21.	Проблемні питання регенерації печінки: теорія, практика, перспективи	2		4	6
22.	Клінічні задачі по захворюванням печінки та жовчних шляхів		2	6	8
23.	Тестові завдання по захворюванням печінки та жовчних шляхів		2	4	6
24.	Залік		2		2
Всього					120

3. Методи навчання

Викладання вибіркової навчальної дисципліни «Гепато-біліарний гомеокінез у практиці лікаря й дослідника» на практичних заняттях забезпечується методичними розробками для кожного практичного заняття, наочними засобами навчання для кожного заняття (презентації, відеолекції), інформаційним ресурсом кафедри, структурованими алгоритмами контролю вмінь.

Самостійна робота при вивченні вибіркової навчальної дисципліни забезпечується методичними розробками з самостійної роботи, наочними засобами навчання (відеолекції, презентації), інформаційним ресурсом кафедри, тематикою самостійних робіт, структурованими алгоритмами контролю вмінь.

Підсумковий контроль не проводиться, вивчення дисципліни завершується заліком на останньому практичному занятті.

4. Форми оцінювання:

- тести вхідного та заключного контролю рівня знань за темою практичного заняття;
- усна відповідь на питання за матеріалом поточної теми;
- розв'язання типових і нетипових клінічних ситуаційних задач;
- контроль практичних навичок;
- підсумковий залік.

5. Схема нарахування та розподіл балів, які отримують аспіранти

Наприкінці вивчення дисципліни поточна успішність розраховується як середній поточний бал, тобто середнє арифметичне всіх отриманих аспірантом оцінок за традиційною шкалою, округлене до двох знаків після коми.

До підсумкового контролю (заліку) аспірант (пошукувач) допускаються лише при відсутності академічної заборгованості і середньому балу за поточну навчальну діяльність не менше 3,5.

Оцінка за дисципліну середнім арифметичним всіх поточних оцінок (розраховується як число, округлене до двох знаків після коми, наприклад, 4,76):

6. Рекомендована література

Основна (базова):

1. Хронические заболевания печени. Руководство для врачей/ Т.Д.Звягинцева, А.И.Чернобай, Н.В.Харченко – Издание 3-е, переработанное и дополненное. Харьков: «Типография Мадрид», 2016. – 260 с.
2. Денесюк В.І., Денесюк О.В. Внутрішня медицина. Підручник для студентів закладів вищої освіти III-IV рівня акредитації та лікарів післядипломної освіти на основі рекомендацій доказової медицини/ За ред. В.М.Коваленка. Укл.: Н.М.Шуба, О.Г.Несукай, О.П.Борткевич. – 3-тє вид., переробл. і доповн.. – К.: МОРІОН, 2019. – 960 с. + 8 с. кол. вкл.
3. Передерий В.Г., Ткач С.М.. Основы внутренней медицины. Том 3: Учебник. – К., 2010. -1304 с.: ил.
4. Камышников В.С. Клинико-лабораторная диагностика заболеваний печени. М.: МЕДпресс-информ», 2013. – 96 с.
5. Подымова С.Д. Болезни печени. – М.: Медицина, 2005. – 768 с.
6. Шерлок Ш., Дули Дж. Заболевания печени и желчных путей: пер.с англ./Под ред. З.Г.Апросиной. Н.А.Мухина. – М.: Гэотар-Мед, 2002. – 864 с.

7. Владимирская Е.Б., Майорова О.А., Румянцев С.А., Румянцев А.Г. Биологические основы и перспективы терапии стволовыми клетками. – М: ИД Медпрактика-М. – 2005. – 392 с.

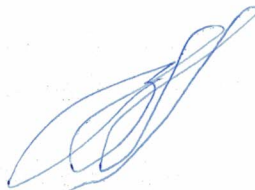
Допоміжна

1. Губергриц Н.Б., Фадеенко Г.Д., Лукашевич Г.М., Фоменко П.Г. Гепатопротекторы: от теории к практике. – Донецк, ООО «Лебедь». – 2012. – 156 с.
2. Учайкин В.Ф., Чередниченко Т.В., Смирнов А.В. Инфекционная гепатология. Руководство. М.: ГЭОТАР-Медиа, 2014 – 608.
3. Бісярін Ю.В., Гаврилук О.М., Кіселик І.О, Чайка Ю.І. Біопсія печінки: клінічні та патоморфологічні аспекти. - Гепатологія – 2009. – № 1 – С. 28–36.
4. Наказ МОЗ України 21.06.2016 № 613. Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої), третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги. Вірусний гепатит В у дорослих.
5. Тонких Ю.Л., Васютин А.В., Цуканов В.В. Современные международные рекомендации по ведению пациентов с хроническим вирусным гепатитом С. Медицинский Совет. 2020;(15):72-77.
6. Белоусов Ю. Б., Ханина Н. Ю. Подходы к выбору дозы лекарственных препаратов у пациентов с циррозом печени // Фарматека. — 2006. — № 1. — С. 76 – 84.
7. Лазебник Л.Б., Голованова Е.В., Хлынова О.В.и др. Лекарственные поражения печени у взрослых. Экспериментальная и клиническая гастроэнтерология. – 2020. - 174(2). – С.29-54.
8. Клинические рекомендации EASL по лекарственному поражению печени 2019 год - <https://doi.org/10.1016/j.jhep.2019.02.014>

7. Інформаційні ресурси

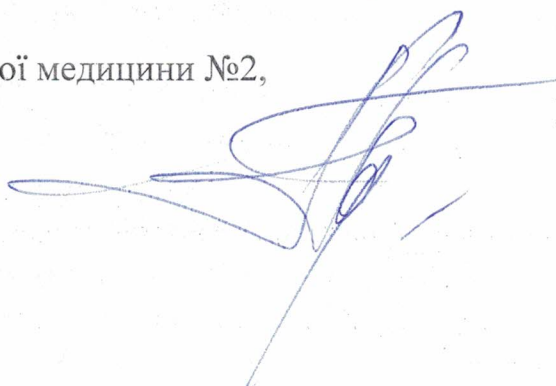
1. Державний Експертний Центр МОЗ України <http://www.dec.gov.ua/index.php/ua/>
2. Національна наукова медична бібліотека України <http://library.gov.ua/>
Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua/>
- 3 Ресурс по взаємодії лікарських засобів <http://medicine.iupui.edu/flockart/>

Завідувач
кафедри внутрішньої медицини №2,
к.мед.н., доцент

В.А. Штанько

Доцент
кафедри внутрішньої медицини №2,
к.мед.н., доцент

М.М. Перепелюк